

Arbeiderbladet

Tirsdag 20. desember 1983 - Nr. 295 - Kr. 3,50 - Tlf. (02) 42 93 80

ARBEIDERBLADET TIRSDAG 20. DESEMBER 1983

Riksteatret og de frie teatergrupper

Av Helge Reistad

På bakgrunn av den siste tids pressede debatt omkring Riksteatrets virksomhet reiser teaterpedagog Helge Reistad spørsmålet om det bunnar i misforståelse eller vrangvilje at Riksteatret ikke sender på turné eller gir turnétilskudd til de frie frittstående teatergrupper — etter at Riksteatrets økonomisjef har gjort det klart at det er manglende kapasitet og den eksisterende støtteordning til turneer som begrenser Riksteatrets tilbud av andre teatres forestillinger.

Etter å ha lest Erik Pierstorffs artikler i Dagbladet om Riksteatret, og dette teaters tilsvar 29. november ved økonomisjef Hans Peter Askeland, ble jeg på ny minnet om den dype urettferdighet som rammer de frie sceniske grupper i Norge. På ny ble det satt spørsmålsteget ved politikernes og kulturbyråkraternes evne til å finne gode og tjenlige løsninger for norsk teater.

Mitt hovedspørsmål blir: Hvorfor kan ikke Riksteatret sende forestillinger laget av frie teatergrupper på turné? Kan noen svare på det?

Vrangvilje?

Hvem er ansvarlig for at Riksteatret bare kan sende på turné, eller gi turnétilskudd til, sine egne og institusjonsteatrenes forestillinger? Er det Stortinget som ikke har lest sin egen «lov om Riksteatret» av 1948 (se paragraf 1, punkt b), er det kultur- og vitenskapsdepartementet som tolker loven slik det passer, eller er det Riksteatret som viser vrangvilje? Hvem kan i tilfelle forandre på tingenes tilstand? Det står ikke på den gode vilje, for som Askeland sier i sitt til-

Riksteatret i hardt vær.

svar i Dagbladet 29. november:

«— Riksteatret ønsker å øke tilbudet av teaterforestillinger i by og bygd fra andre teatere. Tilbudet begrenses imidlertid av kapasitetsproblemer ved de faste teatere, og den eksisterende støtteordning til turneer.»

Og «Det har vært år hvor det har vært umulig å få nok forestillinger. Svært sjelden er forestillinger blitt avvist av økonomiske grunner.»

Videre går det fram av Askelands innlegg at turnéutgiftene pr. spilte egenproduserte forestilling i gjennomsnitt var 16 200 kroner (mot 19 400 kroner for forestillinger spilt av institusjonsteatrene). De totale utgifter pr. spilte forestilling var på ca. 60 000 kroner. Statsstøtten til Riksteatret var for 1982 på 38,7 millioner kroner.

Til sammenlikning kan vi se på de profesjonelle danse- og teatergruppene i Norge tilsluttet Teater-

sentrum: Samlet statlig støtte til de frittstående gruppene var i 1982 på 3 millioner kroner, i gjennomsnitt 150 tusen kroner på hver av de 20 gruppene. For denne summen kviterte de frie gruppene med 1305 forestillinger over hele landet, fordelt på 49 produksjoner. Av disse ble 66 prosent spilt på turné, og 1039 var forestillinger for barn og ungdom. Publikumsbesøket var på over 200 000 (205 095). Statsstøtten totalt utgjorde i gjennomsnitt 2300 kroner pr. spilte forestilling, eller 15 kroner pr. besøkende tilskuer. (Det ville være av interesse for debatten å få framlagt de tilsvarende tall fra institusjonsteatrene og Riksteatret.)

Hvorfor ikke Riksteatret?

Det viser seg at de frie gruppene med den viktige, men beskjedne statsstøtten, er blitt eksperter på turnéteater; de har folkene, teaterutstyret, bussene,

teaterstykkene og publikum, men de mangler noen av de pengene Riksteatret har vanskelig med å få brukt på grunn av «- kapasitetsproblemer ved de faste teatere og den eksisterende støtteordning til turneer».

Det trenger heller ikke å bli dyrere for Riksteatret å gi turnéstøtte til de frie gruppene, de fleste gruppene vil komme langt med 16 000 kroner i turnéutgifter, for ikke å snakke om de totale utgiftene på 60 000 kroner pr. forestilling. La oss for godt vennskaps skyld slå av til halvparten; — de frie gruppene vil nå langt med 8000 kroner pr. forestilling i turnéstøtte! Så kan skoler, barnehager, samfunnshus og kinosaler i bygd og by oppleve levende teater med dans, dukker og levende musikk enda noen år, før Langslets videoverden forkrøbler oss alle.

Til slutt vil jeg spørre om det er noen som kan fortelle hvorfor Riksteatret ikke kan støtte gode, aktuelle og engasjerende forestillinger laget av frie profesjonelle teatergrupper, på linje med sine egne og institusjonsteatrenes beste teatertilbud?

Hva sier Waadeland?

Jeg minnes med vemod en utredning jeg var med på å lage for KUD i 1976 om «Støtteordninger for frie sceniske grupper» og som Kulturrådet, Norske Kommuners Sentralforbund, Teaterrådet og Riksteatret sto bak. Her uttaler riksteatrets sjef Gudrun Waadeland (s. 34):

«— Riksteatret vil særlig se det som sin oppgave på en eller annen måte å støtte regionale frie grupper, som enten henvender seg til et stort publikum, til beboere i institusjoner, eller til barn og ungdom.»

Av de 9 konkrete forslag til støtte, framhevet utvalget spesielt pkt. 2 og 3 som viktige:

Punkt 2:

«— Riksteatret gir gruppen støtte til å turnere i sitt eget distrikt ved å arrangere turneene etter vanlig riksteatermodell. Riksteatret organiserer og betaler transport, innkvartering og diett.»

Punkt 3:

«— Riksteatret kjøper forestillinger av gruppene, enten ved å betale forestillingene som helhet, eller ved å gi den enkelte turnédeltaker lønn pr. forestilling og gruppen oppsettshonorar. Riksteatret organiserer og betaler så turneene på vanlig måte.»

Dette var forslag fra Riksteatrets sjef i 1976. Hva mener hun og rikspolitikkerne i Stortinget om Riksteatrets budsjett for 1984? Kan vi håpe på å se enkelte frittstående teatergruppers forestillinger på turné i 1984, med et «støttet av Riksteatret» på godt synlig plass i programmet?